

Boshlang‘ich ta‘limda innovatsion faoliyatni rivojlantirish

Azizaxon Akromova

Farg‘ona davlat universiteti, Pedagogika va Psixologiya fakulteti, Boshlang‘ich ta‘lim
yo‘nalishi, 1-kurs
Farg‘ona, O‘zbekiston

Annotatsiya: Ushbu maqolada boshlang‘ich ta‘limdagi innovatsion faoliyatni rivojlantirish zaruriyati to‘g‘risida fikr yuritilgan.

Kalit so‘zlar: innovatsion, texnologiya, konsepsiya, manbalar, metodik, pedagogik jarayonlar, innovatsion o‘qitish, psixologik.

Kirish

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyev Oliy Majlisga murojaatnomasida 2018-yilga “Faol tadbirkorlik, innovatsion g‘oyalar va texnologiyalarni qo‘llab-quvvatlash” yili deb nom bergan edi. Davlatimiz rahbari innovatsiyaning ahamiyati to‘g‘risida quyidagilarni ta’kidladi:

“Innovatsiya bu-kelajak degani. Biz buyuk kelajagimizni barpo etishni bugundan boshlaydigan bo‘lsak, uni aynan innovatsion g‘oyalar, innovatsion yondashuv asosida boshlashimiz kerak”.¹ Ushbu jumlar barchamizga birdek mativatsiya ulashgan holda, ta‘limdagi innovatsion faoliyatni rivojlantirishga bo‘lgan talabimizni oshirishga turtki bo‘ladi.

Adabiyotlar sharhi.

Innovatsion ta‘lim tushunchasi birinchi bor 1979-yilda “Rim kulubi”da e’tirof etilgan. Shu bilan bir qatorda buyuk mutafakkir Alisher Navoiy o‘zining Xamsa asarida kelajakdagi innovatsion g‘oyalarni ko‘ra bilgan.

Masalan, Farhod va Shirin “ dostonida Farhod birinchi bor Shirinni sehrlil ko‘zgu yordamida ko‘rib qoladi. Bu esa hozirgi kundagi oynayi jahon ,ya’ni televizorga ishora qiladi. Bugungi kunda esa, Navoiy viloyati Xatirchi tumani boshlang‘ich sinf o‘qituvchisi Umarova Fariza Xuvaydullayevna ham ushbu mavzu doirasida o‘zining shaxsiy qarashlarini ifoda etgan deb aytsak, mubolag‘a bo‘lmaydi.

¹ Shavkat Miromonovich Mirziyoyev nutqidan

Muhokama.

Bugungi kunda ilg‘or xorijiy tajribalariga ijodiy yondashgan holda, amaliyotga joriy etish, zamon talabiga mos ravishda ta‘lim jarayonlarini mustaqil fikrlovchi, dunyoqarashi keng, milliy va umuminsoniy qadriyatlarga ega shaxslarni tarbiyalash, ularni dunyoning eng rivojlangan mamlakat yoshlari bilan bellasha oladigan darajaga yetkazish ta‘lim tizimi oldidagi dolzarb masalalar qatoridan joy olgan.

Ta‘lim-tarbiya jarayonida dars samaradorligini oshirish, o‘quvchilar bilimini mustahkamlash, o‘quvchilarning darsga qiziqishlarini oshirishda innovatsion texnologiyalar va interaktiv metodlarni qo‘llash tobora keng tus olmoqda. Bunday metodlarni qo‘llash ta‘lim samaradorligi va ta‘sirchanligini oshiradi, o‘quvchilarning o‘qish motivlarini o‘stiradi. “Innovatsiya” inglizcha innovatoin yangilk yaratish, yangilik ma‘nolarini anglatadi.

Bunda an‘anaviy ta‘limdagi kabi bir xillik asosida emas, balki yangiliklar asosida ta‘lim, jarayonining ta‘sirchanligini oshirishga qaratilgan ish shakllaridan foydalaniladi.

Mashg‘ulotlar, jarayonida pedagogik texnologiyalarga asoslanish va innovatsiya yaga intilish, o‘quvchilarni faollashtirishga qaratilgan turli interaktiv metodlardan foydalanish ta‘lim maqsadini muvaffaqiyatli amalga oshirishga yordam beradi. Ta‘lim jarayonini innovatsion metodlardan foydalanib tashkil etish uchun, avvalo, darsning rejasi va loyihasi aniq ishlab chiqilishi zarur. Dars loyihasini tuzishda o‘qituvchi o‘zining ish shakllari va o‘quvchilarning ko‘nikmani, egallash jarayonidagi ishlari doirasini aniq belgilab olishi lozim. Shuningdek, qanday o‘qitish metodlaridan foydalanishi ham muhim ahamiyatga ega.

O‘qitish metodi – ko‘zlangan maqsad, yoki rivojlantirilgan aniq bir maqsadga erishish yo‘lidagi amallar ketma-ketligidir. “Interaktiv”- inglizcha so‘z bo‘lib, “o‘zaro harakat qilmoq” degan ma‘noni bildiradi.

— Interfaol ta‘lim

— doimiy muloqatga asoslangan metodlar tizimi;

— birgalikda o‘qish va faol ishtirok etishdir. Bu — o‘zaro harakat, ya‘ni hamkorlik asosida o‘qitish demakdir.

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Issue 1. January 2024

Buyuk faylasuf Konfutsiy 2500 yil oldin shunday degan:

“Eshitganimni yoddan chiqaraman, ko‘rganimni eslab qolaman, mustaqil bajarsam tushunib yetaman”.

Biz darslarda o‘quvchilar bilan birgalikda, juftlikda, guruhlarda ishlashda juda ko‘plab interaktiv metod va mashqlardan — “Guruhlarda ishlash”, “Taqdimot», yangi mavzuni bayon qilishda “Kichik ma‘ruza”, “Rolli o‘yin”, “Aqliy hujum”, “Charxpalak” metodlaridan va “Hamma, hammaga o‘rgatadi”, “Mevalar salati,” “Impuls” “Hayot yo‘li”, “Vaziyatlar” “Aql charxi” mashqlaridan foydalanishimiz mumkin.

Bunda o‘quvchilar ta‘lim olish jaroyonida guruhlarda, hamjihatlikda ishlaydilar, mustaqil bajaradilar va eslab qoladilar. Bunda birinchi navbatda o‘quvchilarda do‘stona kelishuv va hayotiy ko‘nikmalar shakllantiriladi.

“Do‘stona kelishuv” — intizom, faollik, o‘zaro hurmat, o‘ng qo‘l qoidasi, ijodkorlik, ijodiy jarima, reglament (aniq, qisqa, lo‘nda fikrni bayon qilish)

“Hayotiy ko‘nikmalar” –muloqat qila olish, ijodiy fikrlash, stress holatdan chiqib ketish, his-tuyg.,ularni jilovlay olish, muammolarni hal qila olish, o‘z-ozini tahlil qila olish, qaror qabul qilish, tanqidiy fikrlash.

Natija.

Mana shunday dolzarb masalalarga yechim topish uchun turli xil metodikalardan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Darsda ta‘lim maydonini tashkil qilish uchun:

- 1.O‘quv jarayonida va maktabni tugatayotgandan keyin bolalarni ijtimoiylashishga hissa qo‘shish;
- 2.Sinfda o‘qituvchi va talaba o‘rtasida sifat jihatidan yangi munosabatlarni o‘rnatish;
- 3.Aniq bir natijani olishga yo‘naltirish;

Innovatsion texnologiyalar o‘qituvchiga quydagilar orqali foyda beradi:

- * Interaktiv texnologiyalar;
- * Dizayn texnologiyasi,loyiha ishi;

Innovatsion texnologiyaladan dars jarayonida foydalanishning o‘ziga xosligi shundaki, ular o‘qituvchi va o‘quvchilarning birgalikdagi faoliyati orqali amalga oshiriladi.O‘qitish jarayoni o‘qituvchi va o‘quvchilar faoliyatini o‘z ichiga oladi.

“CONFERENCE OF NATURAL AND APPLIED SCIENCES IN SCIENTIFIC INNOVATIVE RESEARCH”

Issue 1. January 2024

O‘qituvchining faoliyati o‘quv materialini bayon qilish, o‘quvchilarning fanga bo‘lgan qiziqishini orttirish, fikrini teranlashtirish va e‘tiqodini shakllantirish, o‘quvchilarning mustaqil mashg‘ulotlariga rahbarlik qilish, ularning bilim, ko‘nikma va malakalarini tekshirish hamada baholashdan iborat.

Xulosa qilib aytganda, ilg‘or innovatsion g‘oyalarni quydagilar orqali e‘tirof etish mumkin:

1. O‘qituvchilarda ijodkorlikni shakllantirishning muhim pedagogik sharti uni mustaqil bilim olish va ijodiy fikrlashga yo‘naltirish;
2. O‘qituvchilar orasida ijodiy muhitni shakllantirish;
3. Ma‘naviy-ruhiy holatni oshirish;
4. Tashkiliy metodikani kuchaytirish;
5. Psixologik chora-tadbirlarni qo‘llash;
6. Darsda o‘quvchilar o‘z qobiliyati va imkoniyatlarini namoyish qilish;
7. Jamoa bilan ishlash malakasiga ega bo‘lish;
8. O‘zgaralar fikrini hurmat qilish ;
9. Ta‘lim sifatini oshirishga xizmat qiladi, shu bilan birga darsning samaradorligini ham ta‘minlab beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga murojaatnomasi.”Xalq so‘zi “ gazetasi.
2. Ibragimova G.N Interfaol o‘qitish metodlari va texnologiyalari o‘quvchilarning kreativlik qobiliyatini rivojlantirish.
3. N.Mahmudov va A.Nurmonovlarning 5-sinf ona tili darsligi 2015 yildagi nashri.
4. <http://btr2014.zn.uz/2015/02/21/boshlangich-talim-jarayonida-innovatsion-texnologiyalar-va-interaktiv-metodlardan-foydalanish/>